

ULUSLARARASI KARADENİZ - KAFKAS KONGRESİ

“Ekonomi, Enerji ve Güvenlik; Yeni Fırsatlar”

ULUSLARARASI KARADENİZ - KAFKAS KONGRESİ

STRATEJİK VİZYON BELGESİ

ULUSLARARASI KARADENİZ-KAFKAS KONGRESİ

“Ekonomi, Enerji ve Güvenlik; Yeni Fırsatlar”

(20 - 22 Nisan 2016, Pullman İstanbul Otel, İstanbul)

Karadeniz - Kafkas coğrafyası, tarih boyunca önemli bir jeostratejik ve ekonomik alan olarak varlığını sürdürmüştür. Bu coğrafya boyunca ticaret, ulaşım ve haberleşme çok güç ve tehlikeli olmuştur. Doğal engeller, değişen ve savaşlarla kesilen sınırlar her zaman için istikrarın önünde ciddi bir engel oluşturmuştur. Oysa küreselleşmenin geldiği noktada, ekonomik kalkınma ve refahın olmazsa olmaz koşulu, malların, hizmetlerin ve sermayenin şiddetten arınmış, güvenli bir mekânda serbestçe dolaşımıdır. Kuşkusuz, Karadeniz - Kafkas coğrafyasının kendine özgü koşulları, Avrupa Birliği örneğindeki gibi ekonomik ve politik bir entegrasyonu imkânsız kılmaktadır.

Ancak bu durum, Bölge'nin aktörleri arasında işbirliği temelinde karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesine engel değildir. “**Uluslararası Karadeniz - Kafkas Kongresi**” ile hedeflenen, küresel güç mücadelesi ve Bölge jeopolitiği bağlamında Karadeniz ve Kafkaslar'daki potansiyelleri dikkate alarak, ekonomi, enerji ve güvenlik alanları ile yeni fırsatların neler olabileceğinin somut olarak ortaya konulması ve geleceğe yönelik bir perspektif çizilmesidir.

Bugün Karadeniz ve Kafkaslar'da yaşananlar, Soğuk Savaş sonrası jeopolitiğinin Türkiye açısından geçmişten farklı, yeni bir düzen olarak kavranması gerektiğinin kanıtıdır. Dünyanın jeopolitik kodları ve denklemleri bozulmuştur. Yeni dönem yeni jeopolitik denklemlerin oluşum süreci niteliğindedir. Roller, ortaklıklar, karşıtlıklar ve çıkarlar yeniden gözden geçirilmektedir. Soğuk Savaş döneminin müttefiklik zemini bugünün İş Birliği hedeflerini tarihten uzaktır. Yeni jeopolitik mücadele alanları doğmakta; mücadelenin tonu, rengi ve tarafları yeniden şekillenmektedir. Ve gelinen noktada **aynı mekânda aynı nedenlerle egemenlik kurabilme çabaları, çatışmayı kaçınılmaz kılmaktadır.**

Türkiye'nin Karadeniz-Kafkaslar'daki tarihsel miras ve sorumluluğuna sahip çıkması, bu bağlamda çıkar ve hedeflerini yeniden tanımlaması gereği, her zamankinden daha çok öncelik arz etmektedir.

ULUSLARARASI KARADENİZ - KAFKAS KONGRESİ

Rusya Federasyonu'nun ardından Bölge'nin en büyük ekonomik ve askerî gücüne sahip ülkesi olan Türkiye, aynı zamanda Bölge'nin Batı'ya en entegre siyasî, ekonomik, askeri ve kültürel sistemine sahip ülkesidir. Türkiye'nin önemli gelişmelere gebe görünen Karadeniz - Kafkaslar'da yeni politikalar oluşturmasına ve uygulamasına gereksinim olduğu açık bir gerçektir. Zira Türkiye başta Rusya Federasyonu olmak üzere, ABD ile AB'ye yakın ve onların güvenine sahip Bölge'deki tek aktör olarak bir orta yol bulabilir. Böylece, Karadeniz - Kafkas coğrafyasında muhtemel bir bölünmenin önüne geçebilir.

Karadeniz - Kafkas bölgesi, sahip olduğu jeopolitik önem, doğal kaynaklar, etnik yapı ve kültürel zenginlik dolayısıyla tarih boyunca büyük güçlerin her zaman ilgisini çekmiş; günümüzde de ABD, AB, Rusya, Türkiye ve İran gibi küresel ve bölgesel güçlerin ilgisini çekmeye devam etmektedir. Karadeniz - Kafkas bölgesi, bugün, Doğu ve Batı arasında hem güvenlik, hem enerji hem de ulaştırma koridoru durumuna gelmiştir. Avrasya'daki petrol ve doğal gazın gerek güvenli biçimde ortak kullanımı, gerekse Batı pazarına nakli, bölgenin önemini arttırmaktadır. Bu çerçevede bölge devletlerinin siyasî gelişimleri, dondurulmuş çatışmalar ve bölgesel istikrara etkileri, ekonomik yeni fırsatlar ile enerji güvenliği konuları üzerinde yoğunlaşılması uygun olacaktır. Bu konular, aynı zamanda somut fırsatlar, işbirlikleri ve çözüme ilişkin diyalogun yürütülebileceği alanlar olması bakımından da eksiklikten doğan ihtiyaca cevap vermektedir.

Coğrafi açıdan Kongre, iç içe geçmiş bir jeopolitik konuma sahip Karadeniz ve Kafkasya bölgelerini kapsayacak şekilde planlanmıştır. Bu çerçevede Türkiye, Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Rusya, Gürcistan gibi Karadeniz ülkelerinin yanı sıra, Azerbaycan ve Ermenistan ile Moldova Kongre kapsamına alınmıştır. Ayrıca AB ve NATO genişlemeleri, AB'nin Rusya Federasyonu'na giderek artan enerji bağımlılığı ve bu çerçevede Hazar'a yönelik artan ilgi göz önüne alındığında uluslararası güvenliğin merkezinin Karadeniz - Kafkaslar'a kaydığı gözlenmektedir.

Ağustos 2008 Krizi, Karadeniz - Kafkasya bölgesinin güvenlik açısından ne kadar kırılgan bir yapıya sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ağustos krizi, meydan geliş sebepleri, çatışmanın içeriği ve sonrasında yaşananlar açısından izole bir şekilde değerlendirilmesi mümkün olmayan önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Kriz'in bölgesel siyasî istikrar ve demokratikleşme çabaları başta olmak üzere birçok alanda önemli yansımaları olmuş ve Türkiye bu krizden en ciddi biçimde etkilenen ülkeler arasında yer almıştır. 2014'te Kırım Özerk Cumhuriyeti için yapılan referandumu Rusya dışındaki BM üyeleri tanımayıp Ukrayna'nın toprak bölünmezliğinin korunmasını savununca da yeni bir kriz patlak vermiştir.

ULUSLARARASI KARADENİZ - KAFKAS KONGRESİ

Karadeniz - Kafkas bölgesi, dondurulmuş çatışmalar, Rusya - Batı ilişkileri, Doğu-Batı enerji akışı, Orta Doğu ve Hazar bölgesine yakınlığı gibi uluslararası gündemin merkezindeki sorunların odak noktasında olması itibariyle önümüzdeki dönemde en kritik bölgelerden birisi olacaktır. Bu sebeple Türkiye'nin Karadeniz ve çevresinde yaşanacak gelişmelere yönelik politikalarını gözden geçirmesi, ortaya çıkan yeni konjonktüre uyum sağlanması ve yeni politikalar üretebilmesi büyük önem arz etmektedir.

Karadeniz - Kafkasya bölgesi Doğu-Batı enerji akışı açısından kritik jeopolitik öneme sahip bir bölgedir. Avrupa Birliği enerji talebinin önemli bir bölümü Rusya Federasyonu tarafından karşılanmaktadır. Ancak AB'nin Rusya Federasyonu'na giderek artan enerji bağımlılığı, özellikle Karadeniz'de Rusya ile Ukrayna arasında yaşanan anlaşmazlıklar ve sonucunda ortaya çıkan enerji kesintileri ile beraber Avrupa Enerji güvenliğine tehdit oluşturmaya başlamıştır.

Bu durum Avrupa Birliği ülkelerinin Hazar kaynaklarına ilgisini arttırmıştır. Bu durum, Karadeniz ve Kafkasya'nın enerji güzergahı olma rolünü güçlendirse de Bölge üzerinde enerji kaynakları ve geçiş güzergahları üzerindeki etkinlik mücadelesini de kızıştırmıştır. Bu etkinlik mücadelesi Gürcistan - Rusya çatışmasının önemli sebeplerinden birisi olarak gösterilmektedir. Karadeniz-Kafkasya bölgesinde halihazırda işleyen veya kurulması planlanan enerji geçiş hatları, bölgedeki güvenliği olumsuz etkileyen faktörlerden birisini oluşturmaktadır.

Karadeniz - Kafkas ülkeleri arasında ortaya çıkan siyasi kutuplaşma, komşu devletler arasındaki güvensizlikleri arttırmaktadır. **Kamu diplomasisi** denilen ve genellikle akademik, sivil toplum kuruluşu ve düşünce kuruluşları tarafından şekillenen diplomatik kanalların açık tutulması, devletlerarası ilişkilerde kapanmış olan diplomatik ilişkilerin ve iletişimin de açılmasına fayda sağlayacaktır. Bu konuda öncülük eden aktörler, bölgedeki etkinliklerini ve dolayısıyla etkilerini de arttırabilmektedir. Bu sebeple özellikle akademik çevreler, ekonomi odaklı sektör temsilcileri, düşünce kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası örgütlerin katılımı ile uluslararası bir kongre düzenlenmesi, öngörülen fikir paylaşımı ve çözüm önerilerinin ortaya konması noktasında bir ihtiyaç halini almıştır.

ULUSLARARASI KARADENİZ - KAFKAS KONGRESİ

Uluslararası Karadeniz - Kafkas Kongresi, uzmanların bir araya getirilerek, Bölge ekonomisi ve enerji açılımı ile, özellikle Ağustos 2008 ve Şubat 2014 krizleri sonrasındaki muhtemel gelişmeler bağlamında, Bölge güvenliğinin geleceğine ilişkin önerilerin sunulması, konuya ilişkin bir tartışma ortamı ve kamuoyu oluşturulması yoluyla söz konusu ihtiyacın giderilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Ana Tema

Ekonomi, Enerji ve Güvenlik; Yeni Fırsatlar

Alt Temalar

Küresel Güvenlik, Karadeniz-Kafkas Jeopolitiği ve Ekonomik Açılımlar

Bölgeyi Etkileyen Uluslararası Entegrasyonlar: Bilanço ve Perspektifler

Karadeniz-Kafkas Ülkelerinin İç Siyasetlerindeki Dönüşümler ve Karadeniz Güvenliği

Göç Sorunu ve Doğu Avrupa'nın Sosyal Güvenliği

Türkiye'nin Karadeniz-Kafkas Vizyonu ve Perspektifler

Karadeniz Havzasının Hidro-jeopolitiği ve Türkiye